

УДК (UDC) 94(477)«2010»

<https://doi.org/10.21272/starovyna.2020.57.6>

ДЕНИСЕНКО В. І.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ (2010 р.)

Досліджено взаємовідносини України та Європейського Союзу у перший рік президентства Віктора Януковича. Підкреслюються спроби нової української влади налагодити діалог з керівництвом ЄС, зокрема президентом Європейської Комісії Жозе Мануелем Баррозу, президентом Європейської Ради Германом Ван Ромпесом, президентом Європейського парламенту Єжи Бузеком та верховним представником ЄС із закордонних справ і політики безпеки, першим віце-президентом Єврокомісії Кетрін Ештон. Цьому мав слугувати символічний перший закордонний візит Віктора Януковича до Брюсселя 1 березня 2010 р. Обґрунтовується теза про зацікавленість української верхівки насамперед у отриманні безвізового режиму з ЄС, що мало додати електоральних балів на майбутніх виборах. Водночас тривала та складна імплементація положень угоди про асоціацію України та ЄС була надто обтяжливою для представників Партії регіонів й не мала цікавих, з їхньої точки зору, перспектив.

Проте у публічній площині як Президент Віктор Янукович, так і інші члени його владної команди, незмінно демонстрували відданість євроінтеграційному курсу. Уряд Миколи Азарова на основі запропонованого ЄС переліку з 18 реформ розробив власний план інтеграції в європейське правове, економічне та інформаційне поле. За ним, вже 15 жовтня 2010 р. влада мала завершити підготовку до підписання угод про асоціацію та про лібералізацію візового режиму. Представником України при ЄС став досвідчений дипломат Костянтин Єлісєєв. Звертається увага на суперечності між позиціями української та європейської сторони щодо створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Окремо виділено прогрес у співпраці України з ЄС в сфері енергетики: схвалення закону «Про засади функціонування ринку природного газу» та приєднання України до Енергетичного Співтовариства.

Ключові слова: ЄС, Віктор Янукович, угода про асоціацію, безвізовий режим, Штефан Фюле, Герман Ван Ромпей.

Відносини України з ЄС від проголошення незалежності нашої країни в 1991 р. й до сьогодні є вкрай важливим фактором зовнішньо- та внутрішньополітичного життя, що, без перебільшень, має величезний вплив на усі сфери українського суспільства. Причини цього очевидні: держави ЄС є ключовими торговельними та фінансовими партнерами України, європейська модель модернізації є найбільш привабливою з точки зору реалізації прав людини та рівня життя, вступ до ЄС став потужним чинником для економічного прогресу в нових країнах-членах, зокрема пострадянських Естонії, Латвії та Литві.

Цілоком очікувано, у наукових дослідженнях українських та почасти закордонних вчених знайшла відображення важливість теми євроінтеграції України. Її впевнено можна віднести до популярних та добре вивчених

Денисенко Вадим Ігорович - кандидат філологічних наук, докторант, Запорізький національний університет (Україна). ORCID ID: 0000-0003-4317-2884.

напрямів наукових досліджень. Невеликий факт для ілюстрації - за останні 10 років (2010-2020 рр.) в Україні було захищено понад 25 (!) дисертацій на тему української євроінтеграції, проведено більше 30 наукових конференцій різного рівня та опубліковано кілька сотень фахових статей. Найбільший внесок, на нашу думку, у вивчення цієї проблеми зробили Андріана Костенко (висвітлила роль інститутів громадянського суспільства в реалізації інтеграційних ініціатив), Юліана Палагнюк (дослідила механізми формування та реалізації державної політики України в цій сфері) та Вікторія Халаджи (політика сусідства ЄС та її вплив на Україну) [1-3]. Безумовно, цей перелік далеко не вичерпний. Однак у наявних працях можна знайти спільну прогалину - головна увага звертається на правові, економічні та міжнародні аспекти євроінтеграції. Тоді як власне сам процес комунікації керівництва України з європейськими інституціями розглядається вкрай мало. У пропонованій увазі читача статті ми спробуємо заповнити цей пробіл, відтворивши детальну картину відносин між Україною та ЄС в 2010 р.

У 2010 році, в перший рік перебування на посаді Президента Віктора Януковича, здавалося, що ЄС і Янукович знайшли спільну мову. Правда, кожен це розумів по-своєму. Віктор Янукович вважав, що прості і примітивні кроки дозволять йому всидіти відразу на двох стільцях (із ЄС дружити, із Росією бути в найближчих стосунках). Європейці ж вважали, що перед ними дуже прагматичний партнер, який нібито тримає слово і розуміє лише мову цифр. Насправді, Віктор Янукович і його найближче оточення в цей період до кінця не розуміли навіщо їм потрібен ЄС і зі всього пакету домовленостей вибрали за ціль лише один пункт: безвізовий режим, бо саме цей пункт давав великі електоральні перспективи. Всі інші домовленості з ЄС були для Януковича, швидше необхідним, але непринциповим додатком. І вже наприкінці першого року правління Януковича, стало зрозуміло, що ні він, ні його команда не усвідомлюють, а що ж вони насправді роблять на європейському напрямку. Грати в довгу, продираючись крізь лабіринти євробюрократії, ніхто з оточення Януковича просто не хотів. Принцип коротких примітивних ходів, вже на кінець 2010 року було майже вичерпано і сторони, попри дуже привітні і позитивні публічні відгуки, почали в деяких моментах не розуміти один одного. Хоча зовні, все виглядало дуже оптимістично.

25 лютого 2010 р., в день інаугурації Януковича, Європейський парламент прийняв резолюцію щодо ситуації в Україні. Цей документ містить чимало оптимістичних для двосторонніх взаємин пунктів. Найважливішим є визнання права України претендувати на членство у ЄС: «Україна - це європейська держава, і відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз вона може подати заявку на членство у ЄС, як будь-яка інша європейська країна, яка дотримується принципів свободи, демократії, поваги до прав людини та основних свобод, а також верховенства права». Також у резолюції записано, що Європарламент «визнає, що Україна як європейська країна має спільну історію та спільні цінності з країнами Європейського Союзу, і визнає європейські устремління України», а разом з тим «очікує, що Україна підтвердить свою рішучість продовжувати йти шляхом європейської інтеграції» [4].

Крім того, резолюція констатувала, що «приєднання України до Світової Організації Торгівлі позначає важливий крок на шляху прийняття міжнародних та європейських економічних стандартів та посилення торговельних зв'язків з ЄС, пришвидшення переговорів з впровадження поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі як невід'ємної частини Угоди про асоціацію» і що «Угода про асоціацію між ЄС та Україною має стати інструментом процесу реформ та відіграти важливу роль у суспільстві». Також у резолюції записано, що Європарламент «підкреслює той факт, що, незважаючи на досягнутий прогрес, нинішня угода про спрощення візового режиму має бути переглянута із урахуванням довгострокових цілей, і закликає Раду Європейського Союзу надати мандат Єврокомісії переглянути цю угоду з українським керівництвом задля роботи над дорожньою картою про безвізові подорожі, включно з середньостроковою метою скасувати нинішні візові збори». Далі у тексті Європарламент «підкреслює, що поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі може забезпечити поступову інтеграцію України у внутрішній ринок ЄС, включно з поширенням чотирьох свобод на Україну» [4].

Між тим сам Янукович у своїй передвиборній програмі «Україна для людей!» приділив європейській тематиці не дуже велику увагу. Зокрема, він пообіцяв «запровадження європейських стандартів соціального захисту», «поетапне збільшення обсягів бюджетного фінансування системи охорони здоров'я до загальноєвропейського рівня (10% ВВП)», «реальне утвердження в Україні європейських стандартів демократії» та стратегічне партнерство з ЄС [5]. Однак про плани євроінтеграції у програмі не йшлося.

Втім, перші ж дії новообраного президента засвідчили, що він має намір втілити в життя те, що було започатковано у попередні роки. Свій перший закордонний візит в статусі президента України Янукович здійснив 1 березня 2010 р. - на четвертий день після інаугурації. Це був візит до столиці Бельгії Брюсселя. Під час візиту Янукович зустрівся з керівництвом ЄС: президентом Європейської Комісії Жозе Мануелем Баррозу, президентом Європейської Ради Германом Ван Ромпеем, президентом Європейського парламенту Єжи Бузеком та верховним представником ЄС із закордонних справ і політики безпеки, першим віце-президентом Єврокомісії Кетрін Ештон [6].

Під час зустрічей узгоджувались питання щодо скасування візового режиму для громадян України, а також підготовки Угоди про асоціацію України з ЄС. На спільній прес-конференції з Баррозу Янукович повідомив, що відбувся конструктивний обмін думками щодо актуальних питань у розвитку відносин України та ЄС. «Для України європейська інтеграція - це ключовий пріоритет зовнішньої політики та стратегії здійснення соціальних реформ», - наголосив він і додав, що на сьогодні пріоритетним питанням у відносинах України з ЄС залишається проведення переговорів щодо Угоди про асоціацію одночасно зі створенням ЗВТ. Однак, за словами Януковича, говорити про терміни вступу України до ЄС передчасно, а найголовнішим на шляху європейської інтеграції для України є проведення реформ у всіх сферах життя. У свою чергу, Баррозу заявив, що Україна та ЄС «визначили індикативний період в один рік» для завершення переговорів щодо Угоди про асоціацію [6].

Також на прес-конференції йшлося про безвізовий режим. Янукович висловив сподівання, що вже цього року буде підписана і реалізована дорожня карта стосовно безвізового режиму між Україною та країнами ЄС, тобто комплекс конкретних заходів для скасування візового режиму. Янукович наголосив, що запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС є пріоритетом у зовнішній політиці України. Зі свого боку, Баррозу наголосив, що запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС «залежатиме і від ЄС, і від України». Він не назвав ніяких можливих дат введення безвізового режиму [7].

Загалом підсумки візиту Януковича до Брюсселя викликали оптимізм і навіть ентузіазм у обох сторін. 11 березня Янукович під час представлення нового міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка заявив, що євроінтеграція займає в Україні найвище місце. «Безумовно, трикутник Росія - ЄС - США ми завжди будемо тримати в полі зору. Серед основних завдань: європейська інтеграція, яка займатиме у нас найвище місце, відновлення відносин з Росією і побудова стратегічних відносин із США», - наголосив Янукович [8]. Зі свого боку, Єврокомісія вирішила не дочікуватися пропозицій від Києва і взяти ініціативу у справі євроінтеграції України у свої руки.

21-23 квітня Україну відвідав єврокомісар з питань розширення та європейської політики сусідства Штефан Фюле. Але у перший день візиту Фюле, Янукович був у Харкові - підписував там Харківські угоди з президентом Росії Дмитром Медведевим. А вже наступного дня Янукович у Києві зустрівся з Фюле і запевнив його, що домовленості з Росією дадуть позитивний ефект. «Ви, мабуть, знаєте про рішення, що ми прийняли з Дмитром Медведевим. Це рішення дозволяє скоротити дефіцит бюджету України і збалансувати бюджет “Нафтогазу України”, що, крім іншого, дозволить НАК починати повертати борги своїм кредиторам, - пояснив він. - У такій ситуації наш Комітет економічних реформ працюватиме більш впевнено, і вже цього року ми зробимо перші кроки для реформ в економіці України» [9].

Також Янукович висловив Фюле надію, що найближчим часом вдасться завершити переговори з низки питань, які стосуються взаємин України та ЄС. «Звичайно, ми сподіваємося, що цього року нам вдасться завершити процес створення зони вільної торгівлі з ЄС, отримати дорожню карту щодо безвізового режиму між Україною та країнами Євросоюзу. І, звичайно, ми працюватимемо над тим, щоб вже нинішнього року укласти з ЄС Угоду про асоціацію», - зазначив він і наголосив, що нині в Україні триває активна робота щодо гармонізації українського законодавства з європейським [10].

28 квітня незалежне інтернет-видання «EUobserver», яке базується у Брюсселі і фокусується на політиці ЄС, повідомило важливі подробиці візиту Фюле до Києва. А саме: з'ясувалося, що через Фюле Єврокомісія передала українському уряду перелік з 18 реформ, виконання яких дасть можливість Україні залучити додаткову фінансову допомогу від ЄС. Про це виданню повідомив сам Фюле. «Я представив українській стороні перелік ключових реформ, які Україна має терміново розробити, разом з можливими стимулами та відповідями з боку ЄС», - сказав єврокомісар [10].

Хоча «EUobserver» не оприлюднив самого переліку реформ, привезеного Фюле до Києва, але на сайті Кабміну України можна знайти файл з неофіційним перекладом цього документа [11].

Справді, табличка від ЄС, яку Фюле привіз до Києва, відрізнялася своєю конкретністю. На неї не можна було відповідати словами. Відповіддю могли бути лише дії - або ж відсутність дій. За дії пропонувалася винагорода - і не лише у вигляді «реальних внесків», а й у вигляді реального наближення до Угоди про асоціацію та до безвізового режиму. Янукович вирішив, що вигідніше діяти.

Невдовзі Київ почав демонструвати Брюсселю своє прагнення виконати побажання з таблички Фюле. 19 травня уряд Азарова затвердив план першочергових заходів щодо інтеграції України до ЄС на 2010 р. [12]. Повідомивши про це журналістам, віце-прем'єр Сергій Тігіпко наголосив: «Україна має декілька програм з євроінтеграції, які йдуть практично паралельно. Ми відпрацьовуємо Угоду про асоціацію, у складі якої буде зона вільної торгівлі, і ми повинні цю угоду відпрацювати до кінця року. Ми відпрацьовуємо угоду про безвізовий режим» [13].

27 травня відбулася телефонна розмова Януковича та Баррозу. Обговоривши порядок денний співробітництва України та ЄС, вони відзначили прогрес у співпраці з питань підготовки до підписання Угоди про асоціацію, створення ЗВТ без винятків та обмежень, запровадження безвізового режиму для громадян України, а також у інших питаннях порядку денного. Янукович і Баррозу домовилися й надалі спрямовувати зусилля на інтенсифікацію діалогу України та ЄС [14].

Вже наступного дня Янукович скликав засідання Комітету з питань європейської інтеграції - децю віртуального органу, статус якого не було формалізовано президентським указом. На засіданні Янукович доручив МЗС і уряду завершити підготовку до підписання угод про асоціацію та про безвізовий режим з ЄС до 15 жовтня. На цю дату планувався черговий саміт Україна - ЄС. «До 15 жовтня ми практично маємо завершити по всіх цих напрямках роботу, і під час саміту ми повинні по суті отримати конкретні відповіді», - сказав Янукович.

Він наголосив, що ще раніше, до червня, Україна повинна здійснити всі необхідні заходи для того, щоб бути готовою розглядати план дій Україна - ЄС щодо лібералізації візового режиму. За словами Януковича, зараз цей план готує Єврокомісія. «Під час телефонної розмови з Жозе Мануелем Баррозу ми визначилися, що цей план буде реальним для виконання Україною, але нам ще треба буде багато чого зробити, щоб отримати безвізовий режим», - розповів він [15].

З цих слів можна зробити висновок, що з усього почутого від Баррозу найбільше Януковича вразила саме обіцянка надати план дій щодо лібералізації візового режиму. І саме це спонукало його негайно скликати усіх урядовців, причетних до євроінтеграції.

Схоже, після розмови з Баррозу Янукович по-справжньому перейнявся євроінтеграційною ідеєю - і загорівся нею. Учасникам засідання він втовкмачував, як міг, що євроінтеграція - це всерйоз і назавжди.

За останні роки, зазначав Янукович, у темі європейської інтеграції України робилося багато гучних, але в основному порожніх заяв. Тепер метою влади є наповнення декларацій реальним змістом. «Це - пріоритет нашої державної політики і спосіб модернізації українського суспільства. Нам у жодному разі не можна допустити, щоб у суспільстві були будь-які розчарування від невиконаних обіцянок і нереальних вимог наших європейських партнерів. Тому нам треба підходити до цих питань дуже і дуже виважено, - застеріг він. - Ми хочемо перевести у практичну, прагматичну площину відносини України з Європейським Союзом, і нам у жодному разі не можна видавати бажане за дійсне. Треба завжди відповідати за кожен наш крок. Якщо щось обіцяємо, обов'язково потрібно це робити» [16].

Після цього попередження Янукович наголосив на важливості запровадження механізму персональної відповідальності за той чи інший напрямок євроінтеграційної роботи. «Це мої вимоги до Міністерства закордонних справ, до Кабінету міністрів, щоб за кожною програмою, де ми працюємо, стояли відповідальні співробітники», - вказав він учасникам засідання [16].

Свою налаштованість на досягнення конкретних результатів Янукович продемонстрував також у кадрових рішеннях. 12 травня він звільнив Андрія Веселовського з посади представника України при ЄС [17], а 29 червня призначив на цю посаду Костянтина Єлісеєва [18], який останні шість з половиною років опікувався виключно взаєминами з ЄС. Із січня 2004 р. по жовтень 2007 р. Єлісеєв працював заступником Романа Шпека на посаді представника України при ЄС, після чого отримав посаду заступника міністра закордонних справ - і в цьому статусі з 30 листопада 2007 р. очолював делегацію України на переговорах з ЄС щодо укладення нового базового договору [19]. Янукович мав усі підстави сподіватися, що на посаді представника України при ЄС Єлісеєв забезпечить належну комунікацію між Києвом і Брюсселем.

10 серпня 2010 р. Янукович видав указ «Про деякі питання переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» [20], яким перейменував делегацію України для участі у переговорах з ЄС щодо укладення нового базового договору на делегацію України для участі у переговорах з ЄС щодо укладення Угоди про асоціацію, затвердив нові таємні директиви їй та її новий персональний склад. Єлісеєв залишився членом делегації, а головою став Павло Клімкін, який з 21 квітня 2010 р. обіймав посаду заступника міністра закордонних справ [21], до того з березня 2008 р. працював у МЗС директором департаменту ЄС і, зокрема, опікувався діалогом з країнами ЄС щодо безвізового режиму [22].

Також слід зазначити прийняття 1 липня Верховною Радою закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». У ньому в числі основних засад зовнішньої політики названо «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі» [23].

9 липня в Україну прибув президент Європейської Ради Герман Ван Ромпей. На спільній із Януковичем прес-конференції він оголосив, що Україна і ЄС переходять до нового етапу у переговорах щодо надання безвізового режиму для громадян України. «Ми маємо значний прогрес, і нині беремося за розробку двоетапного плану дій. Ця програма включатиме в себе комплексний перелік заходів, які повинна здійснити Україна, щоб домогтися запровадження безвізового режиму», - повідомив він. Але він не відповів на питання про можливу дату надання Україні безвізового режиму. За його словами, «важливою є не дата, а результат діалогу» [24]. Окрім того, він відзначив, що досягнуто прогресу у переговорах щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. При цьому Ван Ромпей привітав зобов'язання української влади щодо реформування країни. «Особливу, ключову важливість для наших відносин мають реформи. Я з великим задоволенням хочу привітати те зобов'язання, яке висловив під час сьогоднішньої зустрічі президент України щодо здійснення широкого спектру реформ, що дасть можливість Україні зробити крок уперед», - сказав він. Також він зазначив, що надання Євросоюзом обіцяної раніше макрофінансової допомоги Україні в розмірі 610 млн євро залежить від продовження співпраці Києва з МВФ [24].

У свою чергу, Янукович зазначив, що виконання плану дій щодо безвізового режиму, безумовно, вимагатиме «великої роботи МЗС України із країнами ЄС». «Але ми цю роботу проводимо і будемо проводити. Сподіваюся, що термін виконання плану дій буде коротким і, безперечно, ефективним. Ми до цього готові», - сказав він. Також він повідомив, що на переговорах щодо укладення Угоди про асоціацію сторони мають намір досягти «значних зрушень» до листопада, коли проводитиметься саміт Україна - ЄС. Він також наголосив, що для України головне не терміни, а результат [25]. Він заявив, що вимагатиме «значної динаміки» і персональної відповідальності від відповідних відомств і конкретних чиновників, що відповідають за цей напрям [26].

30 серпня Янукович здійснив візит до Берліна для переговорів із канцлером ФРН Ангелою Меркель. На прес-конференції він заявив, що введення безвізового режиму між Україною та країнами ЄС - «це питання найближчого майбутнього» і що Україна крок за кроком просувається в цьому питанні. Також Янукович оголосив: «Ми зараз стоїмо вже на порозі прийняття дуже важливих рішень. Це - підписання Угоди про асоціацію. Ця робота зараз іде успішно, ми співпрацюємо з Європейським союзом, і це рішення, я сподіваюся, буде прийнято найближчим часом» [27].

Але невдовзі міністри закордонних справ Польщі, Чехії та Швеції Радослав Сікорський, Карел Шварценберг і Карл Більдт визнали факт існування значних проблем на переговорах з Україною щодо поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). «Глухий кут у переговорах щодо ПВЗВТ, - зазначили дипломати в листі своєму українському колезі Костянтину Грищенку, - завдає шкоди нашій позиції у бесідах з партнерами із ЄС щодо співпраці Євросоюзу з Україною». Вони наголосили, що ПВЗВТ не має розглядатися як окрема угода, оскільки вона є невід'ємною частиною

Угоди про асоціацію України з ЄС. «До ПВЗВТ слід ставитися як до пакету необхідного законодавства та реформ, який Україна повинна прийняти, а не вести з цього приводу переговори», - заявили автори листа. Газета «Дзеркало тижня» зазначила, що, за інформацією її джерел, під час наступного візиту Януковича до Брюсселя однією з головних тем буде пошук компромісу в питанні про ПВЗВТ, оскільки для продовження роботи дипломатам необхідні «імпульс і політична воля керівництва» [28].

Візит Януковича до Брюсселя відбувся 13 вересня. Президент Європейської Ради Герман Ван Ромпей після закінчення зустрічі з Януковичем повідомив, що саміт Україна - ЄС пройде 22 листопада у Брюсселі. Ван Ромпей розповів, що він обговорив з Януковичем питання порядку денного майбутнього саміту. «Ми обговорили питання, які мають фундаментальну важливість для наших відносин, включаючи Угоду про асоціацію та зону вільної торгівлі. Обговорили питання подальшого просування України на шляху реформ», - сказав Ван Ромпей. За його словами, у даний час «Україна виглядає як країна із політичною стабільністю, що базується на співпраці президента, уряду і парламентської коаліції». «Це дозволить Україні просуватися вперед на шляху важливих реформ», - зазначив він [29].

Окрім того, Ван Ромпей висловив думку, що угода між урядом України та МВФ, досягнута наприкінці липня, «демонструє бажання керівництва знаходити рішення». У зв'язку з цим він висловив надію на те, що виконання Україною критеріїв угоди з МВФ дозволить ЄС «просунути вперед» у плані надання макрофінансової допомоги Україні.

Янукович, у свою чергу, відзначив «практичний результат безвізового діалогу - розпочато підготовку плану дій щодо безвізового режиму, який, як ми сподіваємося, буде підготовлений до саміту». За його словами, проведення системних реформ за підтримки ЄС дозволить Україні розраховувати на підписання Угоди про асоціацію, створення зони вільної торгівлі та впровадження безвізового режиму. «Я особливо хотів би наголосити: для нас поняття європейської інтеграції означає перш за все реалізацію внутрішніх структурних реформ, покликаних змінити якість життя в Україні, підняти його на європейський рівень», - сказав Янукович. У зв'язку з цим він висловив подяку ЄС за підтримку і надання практичної допомоги. Янукович повідомив, що ключовими питаннями на його переговорах з Ван Ромпеем були інтеграція України в ЄС і підписання Угоди про асоціацію. «Ми намагаємося підготувати такий документ, аналога якого не було б в практиці Європейського союзу. Тому дуже важливо змістовне наповнення положення про зону вільної торгівлі. Ми виступаємо за таку зону вільної торгівлі, яка передбачає поступову інтеграцію економіки України в спільний європейський ринок. Ми погодилися йти шляхом компромісів і взаємних поступок», - розповів Янукович [29].

Через тиждень, 20 вересня, глава адміністрації Януковича Сергій Львовичкін повідомив журналістам, що Угода про асоціацію Україна - ЄС може бути підписана на саміті Україна - ЄС 22 листопада у Брюсселі. «Ви знаєте, що відбудеться саміт Україна - ЄС, на якому буде підписано Угоду

про асоціацію. Є всі підстави говорити про те, що Угода буде підписана», - сказав він. За його словами, зараз допрацьовуються деталі документа. «Ми сповнені оптимізму щодо перспектив підписання угоди в поточному році», - наголосив Львовчкін [30].

Однак його заяву спростувала представниця Єврокомісії Анжела Філоте. «На нинішньому етапі ми не вважаємо, що можливо підписати Угоду про асоціацію у листопаді нинішнього року. Ми вже погодилися, що нам потрібен як мінімум ще рік», - повідомила вона. За її словами, саміт з Україною «дасть нам можливість подивитися, де саме ми перебуваємо у питанні Угоди про асоціацію з Україною, але зараз занадто рано говорити про те, коли Угоду буде підписано». «Про що раніше домовилися президент Європейської Комісії Жозе Мануел Баррозу і президент України Віктор Янукович, так це те, що підписання можливе в 2011 р., якщо є прогрес стосовно Угоди і якщо є відповідний рівень залучення обох сторін», - наголосила Філоте [31]. Її заява важлива тим, що вона засвідчила: на той час ЄС уважав можливим підписання Угоди про асоціацію з Україною у 2011 р.

7-8 жовтня Янукович перебував з візитом у Франції. На зустрічі у Парижі з представниками французьких політичних та наукових кіл 8 жовтня він розповів про прагнення України у стосунках з ЄС: «Ми не прагнемо всього і відразу. Але вважаємо, що вже сьогодні можна говорити про укладення Угоди про асоціацію та підготовку до початку безвізового режиму». Він запевнив, що Україна готова виконувати всі «домашні завдання» у тому ж обсязі, як і інші східно-європейські та балканські країни. При цьому він висловив надію, що країни ЄС, у тому числі Франція, поставляться до цього переговорного процесу як до питання політичного, а не бюрократичного. «Україна має право більшого чекати від ЄС, а Європейський Союз має право очікувати більшого від України. Наполягав і наполягаю - Україна ніколи не відступить ані від політики європейської інтеграції, ані від амбіцій стати членом ЄС», - заявив Янукович. При цьому він зазначив, що з цією ідеєю Україна пов'язує не лише своє майбутнє, але й сьогоднішнє. У той же час Янукович відзначив, що Україна враховує при цьому специфіку ситуації, в якій опинився ЄС після першої та другої хвилі свого розширення, і не буде заважати «роздумам» ЄС про своє майбутнє. «Навпаки, вона спробує їм допомогти. А саме - шляхом власного успішного просування на шляху реформ», - сказав він [32].

Серед успіхів першого року президентства Януковича окремо слід відзначити розвиток співпраці з ЄС в енергетичній сфері. Одним з найважливіших кроків Києва для виконання вимог Брюсселя, зафіксованих ще у таблиці Фюле, стало внесення урядом Азарова проекту закону «Про засади функціонування ринку природного газу». Проект було зареєстровано 21 червня; Верховна Рада прийняла його напрочуд швидко - вже 8 липня.

24 вересня в рамках восьмого засідання Міністерської Ради Енергетичного Співтовариства, яке пройшло у столиці Македонії Скоп'є, було підписано протокол, згідно з яким Україна стала членом цієї організації [33]. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства набрав чинності для України 1 лютого 2011 р., він був опублікований в «Офіційному віснику

України» 6 травня 2011 р. [34]. Членство України у Енергетичному Співтоваристві можна визнати найбільшою доведеною до цілковитого завершення євроінтеграційною справою Януковича за перший рік його президентства (та й узагалі за весь час його перебування у владі).

4-8 жовтня у Києві відбувся черговий раунд переговорів щодо ЗВТ між Україною та ЄС в рамках Угоди про асоціацію. Це був 13-й раунд переговорів щодо ЗВТ за час з 18 лютого 2008 р., коли Україна та ЄС розпочали переговори стосовно поглибленої та всеохоплюючої ЗВТ як ключового елементу Угоди про асоціацію.

Голова делегації ЄС Єва Синовець в інтерв'ю газеті «Коммерсант-Україна» повідомила: «Нинішній раунд був 13-м за рахунком, і ми переживали, що число "13" стане для нас нещасливим. Як не дивно, раунд виявився успішним». Вона додала, що за останній рік - і до президентських виборів, і після них - вдалося домогтися лише незначного прогресу в переговорах. «Ми, звичайно, не очікували, що робота піде швидко, але на ділі темп виявився до розчарування низьким. Після 13-го раунду я можу з радістю оголосити, що ми нарешті увійшли у свою колію», - зазначила Синовець. Вона розповіла, що минулого тижня «ми обговорили вісім важливих розділів, у кожному з них можна констатувати хороший результат, а за деякими ми навіть змогли підготувати ґрунт для того, щоб на наступному раунді, на початку грудня, завершити їхнє попереднє узгодження». При цьому голова делегації ЄС зазначила, що не може сказати нічого певного щодо графіка на майбутнє. «Ми не обговорювали жодних дат. Але ми бачимо, що українська сторона дійсно готова до прогресу. Це дуже важливо, адже після президентських виборів у нас не було такої впевненості», - зазначила вона. «Загалом не так важливо, яку дату називають ваші політики. Для мене і для мого керівництва важливо, що Київ підтверджує європейські устремління. І якщо буде політична воля обох сторін (а я побачила, що така воля є), то ми зможемо завершити переговори щодо ЗВТ і підписати Угоду про асоціацію в наступному році та почати імплементацію цього документа, щойно він буде ратифікований», - резюмувала Синовець [35].

Також 8 жовтня у Києві завершився черговий раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію. Це був 17-й раунд переговорів за час з 5 березня 2007 р., коли було започатковано переговори щодо укладення Угоди про асоціацію. Починаючи з березня 2009 р., переговори були доповнені інтенсивним графіком відеоконференцій, що уможливило безперервність та пришвидшення переговорного процесу з питань економічного і секторального співробітництва за участю широкого кола експертів.

Під час 17-го раунду сторони погодили низку положень розділів Угоди про асоціацію стосовно преамбули, юстиції, свободи і безпеки, а також інституційних, загальних і прикінцевих положень. Крім того, Україна та ЄС узгодили текст четвертого спільного звіту про серйозний прогрес у переговорах стосовно Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Цей звіт було підготовлено для 14-го саміту Україна - ЄС, який мав пройти 22 листопада у Брюсселі.

Наступний, 18-й раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію було заплановано провести вже після саміту, наприкінці січня - на початку лютого 2011 р. у Брюсселі [36].

Четвертий спільний звіт сформулював висновки: «Завдяки конструктивному підходу сторін, переговори щодо Угоди про асоціацію протягом 2010 р. добре просунулися вперед. Завдяки цьому Сторонам вдалося досягнути порозуміння стосовно більшості розділів Угоди та попередньо погодити на експертному рівні тексти преамбули, розділів про політичний діалог, юстицію, свободу і безпеку, а також секторальне та економічне співробітництво. Незначна кількість питань залишається для подальшого обговорення на більш пізньому етапі. Україна та ЄС розглядають завершення переговорів своїм ключовим завданням на короткострокову перспективу. Вони підтверджують налаштованість закласти нову основу для подальших відносин на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції, яка буде підтримана потужними інституціями і відповідає європейським устремлінням України» [37].

Позитивні висновки звіту сприяли успіхові 14-го саміту Україна - ЄС в Брюсселі 22 листопада 2010 р. Під час саміту Євросоюз надав Україні План дій з лібералізації візового режиму [38]. Це дозволило сторонам перейти до предметної та цілеспрямованої роботи з чіткою перспективою запровадження безвізового режиму поїздок громадян України до ЄС. План дій було розроблено Європейською Комісією за аналогією з раніше наданими балканським державам дорожніми картами, успішне виконання яких призвело до встановлення безвізового режиму для громадян Сербії, Македонії, Чорногорії, Албанії та Боснії і Герцеговини. План дій для України охоплював чотири блоки питань безвізового діалогу: 1) безпека документів, включаючи біометрику; 2) нелегальна міграція, включаючи реадмісію; 3) громадський порядок та безпека; 4) зовнішні зносини та фундаментальні права. Виконання документа мало здійснюватися у дві фази. Під час першої фази Україна мала забезпечити ухвалення необхідного законодавства та державних програм у сферах, охоплених безвізовим діалогом, під час другої - імплементувати ухвалене законодавство [39].

Звісно, лідери ЄС не могли оминати увагою внутрішньополітичну ситуацію в Україні. Адже українська опозиція стверджувала про згортання демократії і розгортання репресій. Зокрема, починаючи з травня 2010 р. було відкрито низку кримінальних справ проти Юлії Тимошенко та її соратників. Дехто з посадовців її уряду був заарештований та перебував у СІЗО; в основному їм інкримінувалося перевищення службових повноважень [40]. 30 вересня 2010 р. Конституційний суд скасував дію конституційної реформи, ухваленої 8 грудня 2004 р. в якості компромісу під час Помаранчевої революції. Скориставшись цим рішенням Конституційного суду, Янукович повернув собі повноваження, які мав Кучма за Конституцією 1996 р. На місцевих виборах 31 жовтня 2010 р. влада виграла боротьбу за контроль над суспільством, і ця перемога не була чесною: змінивши законодавство, влада створила правові основи

для фальсифікації результатів виборів, а перебіг виборчої кампанії продемонстрував, що у практику повернулося широке застосування брудних технологій допомаранчевого періоду [41].

Перед самітом керівництво ЄС неодноразово звертало увагу на ці негативні явища в українській політиці. Зокрема, 25 жовтня ситуація в Україні обговорювалася на засіданні Ради ЄС у закордонних справах. Після засідання єврокомісар Штефан Фюле заявив, що ЄС готовий до компромісів з Україною щодо всіх питань, крім порушення демократичних свобод [42]. Наступного дня глава дипломатії ЄС Кетрін Ештон мала у Брюсселі зустріч з міністром закордонних справ України Костянтином Грищенком. Після переговорів Ештон повідомила, що вони обговорили рішення Конституційного суду України, яким була скасована конституційна реформа 2004 року. «Продовження конституційної реформи - ключовий пріоритет... з метою встановлення стійкого механізму контролю та перевірки, який би відповідав європейським стандартам», - заявила Ештон [43]. 29 жовтня у Брюсселі після завершення дводенного засідання Європейської Ради її президент Герман Ван Ромпей повідомив, що ЄС на саміті з Україною підніме питання про стан демократії в Україні. «Будемо, звичайно, говорити про ситуацію з громадянськими свободами і свободою преси», - наголосив він [44].

Однак у спільній заяві за підсумками саміту знайшлося місце лише для дуже обережних натяків на занепокоєння ЄС політичною ситуацією в Україні: «Сторони обговорили питання поваги до прав людини, основних свобод, демократичних цінностей та верховенства права, яке засноване на незалежному та неупередженому судочинстві. Вони наголосили, зокрема, на важливості вільних ЗМІ. За результатами останніх місцевих виборів лідери підтвердили потребу в подальшому зміцненні демократичного розвитку в Україні, зокрема виборчих рамок»; «Лідери взяли до уваги останні конституційні процеси в Україні. Сторона ЄС закликала українську владу здійснити конституційну реформу широким та всеохоплюючим способом у тісній співпраці з Венеціанською комісією Ради Європи» [45].

25 листопада, на третій день після саміту Україна - ЄС, Європарламент прийняв резолюцію щодо України. Цей документ містив дещо більше критики. Зокрема, він констатував, що «після президентських виборів у січні 2010 р. посилюються тенденції, які викликають стурбованість, щодо зниження поваги до демократії та плюралізму», висловив жаль з приводу негативних явищ під час проведення місцевих виборів, а також стурбованість «з приводу останніх подій, які можуть підірвати свободу та плюралізм ЗМІ», тощо.

Однак загалом це був позитивний для Києва документ. Резолюція від 25 листопада ще більш виразно, ніж резолюція від 25 лютого, підтримала євроінтеграційні наміри України. У тексті документа Європарламент «підкреслює, що, відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз, Україна може подати заявку на членство в ЄС, як і будь-яка європейська держава, яка дотримується принципів свободи, демократії, поваги до прав людини та основних свобод і верховенства

права»; «наголошує, що Україна має європейську перспективу як держава з міцними історичними, культурними та економічними зв'язками з ЄС, а також тому, що Україна є одним з ключових партнерів Союзу у його східному сусідстві та здійснює важливий вплив на безпеку, стабільність і процвітання всього континенту»; «вітає консолідовану позицію українського уряду та політичної опозиції стосовно євроінтеграційних прагнень України, а також її довгострокову мету стати державою-членом Європейського Союзу» [46].

Тобто Європарламент тоді вважав реалістичним завданням досягнення остаточних домовленостей щодо Угоди про асоціацію вже у першій половині 2011 р. І це було офіційно визнано в резолюції Європарламенту. Схоже, лідери ЄС разом з Єврокомісією і Європарламентом на той момент були схильні вірити запевненням Януковича про наміри здійснювати демократичні реформи у внутрішній політиці, як і ринкові реформи в економіці. І керівництво ЄС сподівалося, що цьому сприятиме успішне просування України шляхом євроінтеграції.

Зі свого боку, Янукович завершував 2010 рік з великим оптимізмом щодо швидких темпів євроінтеграції. 14 грудня він заявив на зустрічі з українським дипломатичним корпусом, що «першим і головним завданням української дипломатії залишається європейська інтеграція», і наголосив, що зусилля вітчизняних дипломатів мають бути зосереджені на підписанні у найближчій перспективі Угоди про асоціацію. При цьому він зазначив, що підписання такого документа для України матиме «історичну вагу» і створить «плацдарм для подальшої євроінтеграції», тобто для набуття членства в ЄС. Янукович також заявив, що членство України в Євросоюзі зможе стати гарантією безпеки України. Він указав дипломатам, що у своїй зовнішній політиці Україна повинна розглядати співпрацю з кожною країною-членом ЄС як стратегічну, оскільки від кожної країни залежить питання вступу України до ЄС. «Ми бачимо Європейський Союз як оптимальну модель суспільного розвитку економіки, публічних інститутів, а в перспективі - як наш спільний дім», - резюмував Янукович [47].

Таким чином, обрання нового Президента України в 2010 р. не призвело одразу до різкої зміни євроінтеграційного курсу, задекларованого його попередником. Навпаки, Віктор Янукович здійснив свій перший закордонний візит до Брюсселю для налагодження відносин з керівництвом ЄС. Протягом 2010 р. відбулося кілька знакових зустрічей українських урядовців з європейськими партнерами, зокрема Штефаном Фюле та Германом Ван Ромпеєм. За їх підсумками, українська сторона прийняла план дій щодо інтеграції до ЄС, сконцентрований, у першу чергу, на отриманні безвізового режиму. Однак вже на кінець року почали проявлятися перші розбіжностей між баченням євроінтеграції Януковичем та очільниками ЄС.

1. Костенко А. М. Роль інститутів громадянського суспільства в контексті євроінтеграційних процесів України : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02. Чернівці, 2020. 33 с.
2. Палагнюк Ю. В. Механізми формування та реалізації державної євроінтеграційної політики України : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02. Миколаїв, 2015. 36 с.
3. Халаджи В. В. Європейська політика сусідства: роль та місце України : монографія. Київ : Науковий світ, 2012. 218 с.
4. Резолюція Європейського Парламенту щодо ситуації в Україні від 25 лютого 2010 р. URL: <https://www.unian.ua/world/330010-rezolyutsiya-evroparlamentu-schodo-situatsiji-v-ukrajini-povniy-tekst.html>
5. «Україна - для людей!» : передвиборна програма кандидата на пост Президента України Віктора Януковича. URL: <https://politics.segodnya.ua/politics/ukrajina-%E2%80%93-dlja-ljudej-16-05-11-2009-359316.html>
6. Янукович відбув із першим президентським візитом до Брюсселя. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/yanukovich-vidbuv-do-bryusselya.html>
7. Європейська інтеграція - ключовий пріоритет, а співпраця з НАТО триватиме - Віктор Янукович. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1971301.html>
8. В. Янукович: Євроінтеграція є основним завданням України. URL: https://daily.rbc.ua/ukr/show/v_yanukovich_evrointegratsiya_yavlyayetsya_osnovnoy_zadachey_ukrainy11032010 (дата звернення: 29.01.2021).
9. Янукович надавав обіцянок єврокомісару. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2010/04/22/4957237/>
10. EU gives Ukraine fresh blueprint for reforms. URL: <https://euobserver.com/foreign/29962>
11. Дорожня карта щодо підтримки з боку ЄС короткотермінових пріоритетів співробітництва з Україною («Європейський порядок денний реформ для України»). URL: https://minjust.gov.ua/eurointegration/vidn_ukr_es/azu_es_3_2
12. Про затвердження плану першочергових заходів щодо інтеграції України до Європейського Союзу : розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 травня 2010 р. № 1073-р. *Урядовий кур'єр*. 2010. 27 травня (№ 94).
13. Кабмін затвердив план першочергових заходів щодо інтеграції України до ЄС на 2010 р. URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/kabmin-utverdil-plan-pervoocherednyh-meropriyatiy-ro-integratsii-19052010140400>
14. В. Янукович та Ж. М. Барозу відзначили прогрес у співпраці з питання запровадження безвізового режиму з ЄС для громадян України. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/v-yanukovich-i-zh-m-barozu-otmetili-progress-v-sotrudnichestve-27052010203300>
15. Янукович сказав до середини осені приготувати безвізовий режим з ЄС. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2010/05/28/5085080/>
16. Янукович хоче перевести відносини України з Євросоюзом у практичну площину. URL: <https://golos.ua/i/49216>
17. Про звільнення А. Веселовського з посади Представника України при Європейських Співтовариствах (Європейському Союзу) : Указ Президента України від 12 травня 2010 р. № 605/2010. *Офіційний вісник Президента України*. 2010. № 17. С. 25.
18. Про призначення В. Єлісєєва Представником України при Європейських Співтовариствах (Європейському Союзу) : Указ Президента України від 29 червня 2010 р. № 741/2010. *Офіційний вісник Президента України*. 2010. № 21. С. 46.
19. Питання делегації України для участі у переговорах з Європейським Союзом щодо укладення нового базового договору між Україною та Європейським Союзом : Указ Президента України від 30 листопада 2007 р. № 1172/2007. *Офіційний вісник Президента України*. 2007. № 38. С. 15.
20. Про деякі питання переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом : Указ Президента України від 10 серпня 2010 р. № 804/2010. *Офіційний вісник Президента України*. 2010. № 24. С. 15.
21. Про призначення Клімкіна П. А. заступником Міністра закордонних справ України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2010 р. № 950-р. *Урядовий кур'єр*. 2010. 22 жовтня (№ 197).
22. Україна просить ЄС скасувати плату за візи, але це нічого не означає. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2009/09/11/4181659/>
23. ВР ухвалила засади внутрішньої та зовнішньої політики. URL: <https://www.unian.ua/politics/375230-vr-uhvalila-zasadi-vnutrishnoji-ta-zovnishnoji-politiki.html>
24. Ремовська О. ЄС має намір надати Україні 610 мільйонів євро допомоги. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2095678.html>

25. Україна та ЄС переходять до нового етапу у переговорах про безвізовий режим. URL: https://dt.ua/ARCHIVE/ukrayina_ta_es_perehodyat_do_novogo_etapu_u_peregovorah_pro_bezvizoviy_rezhim.html
26. Президент ЄС про безвізовий режим з Україною: Важливими є не терміни, а результат. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/1094759-prezident-es-pro-bezvizovij-rezhim-z-ukrayinoyu-vazhlivimi-e-ne-termini-a-rezultat>
27. Янукович вважає введення безвізового режиму між Україною та ЄС питанням найближчого майбутнього. URL: https://dt.ua/POLITICS/yanukovich_vazhae_vvedennya_bezvizovogo_rezhimu_mizh_ukrayinoyu_ta_es_pitanniam_nayblizhchogo_maybutnogo.html
28. Європейські міністри визнають, що переговори щодо зони вільної торгівлі з Україною зайшли в глухий кут. URL: https://dt.ua/POLITICS/evropejski_ministri_viznayut_scho_peregovori_schodo_zoni_vilnoyi_torgivli_z_ukrayinoyu_zayshli_v_gluхий_kut.html
29. Саміт Україна - ЄС відбудеться 22 листопада. URL: https://zn.ua/ukr/POLITICS/samit_ukrayina_-_es_vidbudetsya_22_listopada.html
30. Львовчкін: Угода про асоціацію Україна - ЄС може бути підписана 22 листопада. URL: https://dt.ua/POLITICS/lovochkin_ugoda_pro_asotsiatsiyu_ukrayina-es_mozhe_buti_pidpisana_22_listopada.html
31. Єврокомісія: Угода про асоціацію Україна - ЄС може бути підписана мінімум через рік. URL: https://dt.ua/POLITICS/evrokomisiya_ugoda_pro_asotsiatsiyu_ukrayina-es_mozhe_buti_pidpisana_minimum_cherez_rik.html
32. Янукович не буде вимагати від ЄС «всього і відразу». URL: https://dt.ua/POLITICS/yanukovich_ne_bude_vimagati_vid_es_vsogo_i_vidrazu.html
33. Україна стала членом Європейського енергетичного співтовариства. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2167090.html>
34. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_926/card6#Public
35. В ЄС задоволені новим раундом переговорів з Україною щодо створення зони вільної торгівлі. URL: https://dt.ua/ARCHIVE/v_es_zadovoleni_novim_raundom_peregovoriv_z_ukrayinoyu_schodo_stvorennya_zoni_vilnoyi_torgivli.html
36. МЗС: Україна і ЄС погодили спільний звіт про підготовку угоди про асоціацію. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/mid-ukraina-i-es-soglasovali-sovmestnyy-otchet-opodgotovke-08112010180800>
37. Третій спільний звіт про прогрес у переговорах стосовно Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <http://old.mfa.gov.ua/ua/page/open/id/781>
38. Безвізовий діалог між Україною та ЄС. План дій з лібералізації визового режиму. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001
39. План дій з лібералізації визового режиму: схвалено на саміті Україна - Європейський Союз (22 листопада 2010 року, м. Брюссель, Королівство Бельгія). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/16/f401732n5.pdf>
40. Все, хто сидит, и только готовится. URL: <https://glavcom.ua/publications/107227-vse-cto-sidit-i-tolko-gotovitsja.html>
41. Місцеві вибори-2010. URL: <https://tyzhden.ua/Publication/7481>
42. Комісар ЄС назвав питання, щодо якого в Європі не може бути компромісів з українською владою. URL: https://dt.ua/POLITICS/komisar_es_nazvav_pitannya_schodo_yakogo_v_evropi_ne_mozhe_buti_kompromisiv_z_ukrayinskoyu_vladoyu.html
43. ЄС чекає від України продовження конституційної реформи. URL: https://dt.ua/POLITICS/es_chekaє_vid_ukrayini_prodovzhennya_konstitutsiynoi_reformi.html
44. ЄС має намір підняти питання про стан демократії в Україні. URL: https://dt.ua/POLITICS/es_mae_namir_pidnyati_pitannya_pro_stan_demokratiyi_v_ukrayini.html
45. 14-й Саміт Україна - Європейський Союз. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/samiti-ukrayina-yes/2010-rik>
46. Резолюція Європейського Парламенту щодо України від 25 листопада 2010 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a37#Text
47. Янукович запевняє, що головним завданням української дипломатії залишається євроінтеграція. URL: https://dt.ua/POLITICS/yanukovich_zapevnyaє_scho_golovnim_zavdanniam_ukrayinskoyi_diplomatiyi_zalishaetsya_evrointegraciya.html

References

1. Kostenko A. M. Rol institutiv gromadyanskogo suspilstva v konteksti yevrointegracijnih procesiv Ukrayini : avtoref. dis. ... d-ra polit. nauk : 23.00.02. Chernivci, 2020. 33 s.
2. Palagnyuk Yu. V. Mehanizmi formuvannya ta realizaciji derzhavnoyi yevrointegracijnoyi politiki Ukrayini : avtoref. dis. ... d-ra nauk z derzh. upr. : 25.00.02. Mikolayiv, 2015. 36 s.
3. Haladzhi V. V. Yevropejska politika susidstva: rol ta misce Ukrayini : monografiya. Kiyiv : Naukovij svit, 2012. 218 s.
4. Rezolyuciya Yevropejskogo Parlamentu shodo situaciji v Ukrayini vid 25 lyutogo 2010 r. URL: <https://www.unian.ua/world/330010-rezolyutsiya-evroparlamentu-schodo-situatsiji-v-ukrajini-povniy-tekst.html>
5. «Ukrayina - dlya lyudej!» : peredviborna programa kandidata na post Prezidenta Ukrayini Viktora Yanukovicha. URL: <https://politics.segodnya.ua/politics/ukrajina-%E2%80%93-dlja-ljudej-16-05-11-2009-359316.html>
6. Yanukovich vidbuv iz pershim prezidentskim vizitom do Bryusselya. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/yanukovich-vidbuv-do-bryusselya.html>
7. Yevropejska integraciya - klyuchovij prioritet, a spivpracya z NATO trivatime - Viktor Yanukovich. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1971301.html>
8. V. Yanukovich: Yevrointegraciya ye osnovnim zavdanniam Ukrayini. URL: https://daily.rbc.ua/ukr/show/v_yanukovich_evrointegratsiya_yavlyaetsya_osnovnoy_zadachey_ukrainy11032010 (data zvernennya: 29.01.2021).
9. Yanukovich nadavav obycyanok yevrokomisaru. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2010/04/22/4957237/>
10. EU gives Ukraine fresh blueprint for reforms. URL: <https://euobserver.com/foreign/29962>
11. Dorozhnyya karta shodo pidtrimki z boku YeS korotkotermynovih prioritetiv spivrobitnictva z Ukrayinoyu («Yevropejskij porjadok dennij reform dlya Ukrayini»). URL: https://minjust.gov.ua/eurointegration/vidn_ukr_es/azu_es_3_2
12. Pro zatverdzhennya planu pershochergovih zahodiv shodo integraciji Ukrayini do Yevropejskogo Soyuzu : rozporjadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 19 travnya 2010 r. № 1073-r. Uryadovij kur'yer. 2010. 27 travnya (№ 94).
13. Kabmin zatverdiv plan pershochergovih zahodiv shodo integraciji Ukrayini do YeS na 2010 r. URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/kabmin-utverdil-plan-pervoocherednyh-meropriyatiy-po-integratsii-19052010140400>
14. V. Yanukovich ta Zh. M. Barozu vidznachili progres u spivpraci z pitannya zaprovadzhennya bezvizovogo rezhimu z YeS dlya gromadyan Ukrayini. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/v-yanukovich-i-zh-m-barozu-otmetili-progress-v-sotrudnichestve-27052010203300>
15. Yanukovich skazav do seredini oseni prigituvati bezvizovij rezhim z YeS. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2010/05/28/5085080/>
16. Yanukovich hoche perevesti vidnosini Ukrayini z Yevrosoyuzom u praktichnu ploshinu. URL: <https://golos.ua/i/49216>
17. Pro zvilnennya A. Veselovskogo z posadi Predstavnika Ukrayini pri Yevropejskih Spivtovaristvah (Yevropejskomu Soyuzi) : Ukaz Prezidenta Ukrayini vid 12 travnya 2010 r. № 605/2010. Oficijnij visnik Prezidenta Ukrayini. 2010. № 17. S. 25.
18. Pro priznachennya V. Yelisyeyeva Predstavnikom Ukrayini pri Yevropejskih Spivtovaristvah (Yevropejskomu Soyuzi) : Ukaz Prezidenta Ukrayini vid 29 chervnya 2010 r. № 741/2010. Oficijnij visnik Prezidenta Ukrayini. 2010. № 21. S. 46.
19. Pitannya delegaciji Ukrayini dlya uchasti u peregovorah z Yevropejskim Soyuzom shodo ukladennya novogo bazovogo dogovoru mizh Ukrayinoyu ta Yevropejskim Soyuzom : Ukaz Prezidenta Ukrayini vid 30 listopada 2007 r. № 1172/2007. Oficijnij visnik Prezidenta Ukrayini. 2007. № 38. S. 15.
20. Pro deyaki pitannya peregovoriv z Yevropejskim Soyuzom shodo ukladennya Ugodi pro asociaciju mizh Ukrayinoyu ta Yevropejskim Soyuzom : Ukaz Prezidenta Ukrayini vid 10 serpnja 2010 r. № 804/2010. Oficijnij visnik Prezidenta Ukrayini. 2010. № 24. S. 15.
21. Pro priznachennya Klimkina P. A. zastupnikom Ministra zakordonnih sprav Ukrayini : rozporjadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 21 kvitnya 2010 r. № 950-r. Uryadovij kur'yer. 2010. 22 zhovtnya (№ 197).
22. Ukrayina prosit YeS skasuvati platu za vizi, ale ce nichogo ne oznachaye. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2009/09/11/4181659/>
23. VR uhvalila zasadi vnutrishnoyi ta zovnishnoyi politiki. URL: <https://www.unian.ua/politics/375230-vr-uhvalila-zasadi-vnutrishnoyi-ta-zovnishnoyi-politiki.html>

24. Removska O. ES maye namir nadati Ukraini 610 milioniv yevro dopomogi. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2095678.html>
25. Ukrayina ta ES perehodyat do novogo etapu u peregovorah pro bezvizoviy rezhim. URL: https://dt.ua/ARCHIVE/ukrayina_ta_es_perehodyat_do_novogo_etapu_u_peregovorah_pro_bezvizoviy_rezhim.html
26. Prezident YeS pro bezvizoviy rezhim z Ukrainoyu: Vazhlyvimi ye ne termini, a rezultat. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/1094759-prezident-es-pro-bezvizoviy-rezhim-z-ukrayinoyu-vazhlyvimi-e-ne-termini-a-rezultat>
27. Yanukovich vvazhaye vvedennya bezvizovogo rezhimu mizh Ukrainoyu ta ES pitanniam najblizhchogo majbutnogo. URL: https://dt.ua/POLITICS/yanukovich_vvazhaye_vvedennya_bezvizovogo_rezhimu_mizh_ukrayinoyu_ta_es_pitanniam_nayblizhchogo_majbutnogo.html
28. Yevropejski ministri viznayut, sho peregovori shodo zoni vilnoyi torgivli z Ukrainoyu zajshli v gluhij kut. URL: https://dt.ua/POLITICS/evropejski_ministri_viznayut_scho_peregovori_shodo_zoni_vilnoyi_torgivli_z_ukrayinoyu_zajshli_v_gluhtml
29. Samit Ukrayina - YeS vidbudetsya 22 listopada. URL: https://zn.ua/ukr/POLITICS/samit_ukrayina_-_es_vidbudetsya_22_listopada.html
30. Lovochkin: Ugoda pro asociaciyu Ukrayina - YeS mozhe buti pidpisana 22 listopada. URL: https://dt.ua/POLITICS/lovochkin_ugoda_pro_asotsiatsiyu_ukrayina-es_mozhe_buti_pidpisana_22_listopada.html
31. Yevrokomisiya: Ugoda pro asociaciyu Ukrayina - YeS mozhe buti pidpisana minimum cherez rik. URL: https://dt.ua/POLITICS/evrokomisiya_ugoda_pro_asotsiatsiyu_ukrayina-es_mozhe_buti_pidpisana_minimum_cherez_rik.html
32. Yanukovich ne bude vimagati vid YeS «vsogo i vidrazu». URL: https://dt.ua/POLITICS/yanukovich_ne_bude_vimagati_vid_es_vsogo_i_vidrazu.html
33. Ukrayina stala chlenom Yevropejskogo energetichnogo spivtovaristva. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2167090.html>
34. Dogovir pro zasnuvannya Energetichnogo Spivtovaristva. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_926/card6#Public
35. V YeS zadovoleni novim raundom peregovoriv z Ukrainoyu shodo stvorennia zoni vilnoyi torgivli. URL: https://dt.ua/ARCHIVE/v_es_zadovoleni_novim_raundom_peregovoriv_z_ukrayinoyu_schodo_stvorennia_zoni_vilnoyi_torgivli.html
36. MZS: Ukrayina i ES pogodili spilnij zvit pro pidgotovku ugodi pro asociaciyu. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/mid-ukraina-i-es-soglasovali-sovmestnyy-otchet-o-podgotovke-08112010180800>
37. Tretij spilnij zvit pro progres u peregovorah stosovno Ugodi pro asociaciyu mizh Ukrainoyu ta ES. URL: <http://old.mfa.gov.ua/ua/page/open/id/781>
38. Bezvizoviy dialog mizh Ukrainoyu ta YeS. Plan dij z liberalizaciyi vizovogo rezhimu. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001
39. Plan dij z liberalizaciyi vizovogo rezhimu : shvaleno na samiti Ukrayina - Yevropejskij Soyuz (22 listopada 2010 roku, m. Bryussel, Korolivstvo Belgiya). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/16/f401732n5.pdf>
40. Vse, kto sidit, i tolko gotovitsya. URL: <https://glavcom.ua/publications/107227-vse-kto-sidit-i-tolko-gotovitsja.html>
41. Miscevi vibori-2010. URL: <https://tyzhden.ua/Publication/7481>
42. Komisar ES nazvav pitannya, shodo yakogo v Yevropi ne mozhe buti kompromisiv z ukrajinskoyu vladoyu. URL: https://dt.ua/POLITICS/komisar_es_nazvav_pitannya_schodo_yakogo_v_evropi_ne_mozhe_buti_kompromisiv_z_ukrajinskoyu_vladoyu.html
43. YeS chekaye vid Ukraini prodovzhennia konstitucijnoyi reformi. URL: https://dt.ua/POLITICS/es_chekaye_vid_ukrayini_prodovzhennia_konstitutsijnoyi_reformi.html
44. YeS maye namir pidnyati pitannya pro stan demokratiji v Ukraini. URL: https://dt.ua/POLITICS/es_mae_namir_pidnyati_pitannya_pro_stan_demokratiji_v_ukrayini.html
45. 14-j Samit Ukrayina - Yevropejskij Soyuz. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/samiti-ukrayina-yes/2010-rik>
46. Rezolyuciya Yevropejskogo Parlamentu shodo Ukraini vid 25 listopada 2010 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a37#Text
47. Yanukovich zapevnyaye, sho golovnim zavdanniam ukrajinskoyi diplomatiyi zalishayetsya yevrointegraciya. URL: https://dt.ua/POLITICS/yanukovich_zapevnyae_scho_golovnim_zavdanniam_ukrajinskoyi_diplomatiyi_zalishaetsya_evrointegratsiy.html

Denysenko V. I.

PhD (in Philological), PhD student, Zaporizhia National University (Ukraine).
ORCIDID: 0000-0003-4317-2884

EUROPEAN VECTOR IN UKRAINIAN FOREIGN POLICY (2010)

The research focuses on the relationship between Ukraine and European Union during the first year of Victor Yanukovich presidency. It highlights the attempts of the new Ukrainian government to establish the dialogue with the leaders of EU, including Josu Manuel, President of the European Commission Barroso, Herman Van Rompuy, President of the European Council, Jerzy Buzek, President of the European Parliament, and Catherine Ashton, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, First Vice President of the European Commission. This was the motive put behind the first international visit of Victor Yanukovich to Brussels, March 1st, 2010. The author proves the idea of keen interest of Ukrainian top authorities to aspire visa-free travel regime with EU, that was supposed to later score more electoral points during the upcoming elections. Still, the terms of Ukraine-EU Association Agreement seemed for the representatives of the Party of Regions too difficult to implement, and, therefore, in their opinion, had limited perspectives.

However, in public domain, both President Victor Yanukovich and his political teammates kept consistently demonstrating their commitment to European integration ideas. The Cabinet of Mykola Azarov, basing on the list of eighteen EU reforms, devised their own plan of integration into European legal, economic and information framework. According to this plan, from October 15th, 2010 the administration was to complete the provisions for signing association and the visa liberalization agreements. Ukraine was represented in EU by experienced diplomat Kostiantyn Ieliseyev. The research points out the existing controversies between Ukrainian and European parties in the question of establishing an extensive and far-reaching free trade area. It draws special attention to the progress made in the area of Ukraine-Europe cooperation in the sphere of power industry, endorsement of the law "Fundamentals for Natural Gas Market Development" and Ukraine becoming a member of Energy Community.

Key words: EU, Victor Yanukovich, Association Agreement, visa-free travel regime, Љтеfan Fьle, Herman Van Rompuy.

Отримано 03.12.2020